

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 283/2020-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavné sťažnosti obchodnej spoločnosti SD – spoločnosť, s. r. o., Bárdošova 20, Bratislava, IČO 31 390 927, zastúpenej advokátskou kanceláriou Řehák & Tisoň spol. s r. o., Komenského 437/62, Skalica, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Michal Řehák, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2019 sp. zn. 8 Sžfk 30/2018 a sp. zn. 8 Sžfk 43/2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti obchodnej spoločnosti SD – spoločnosť, s. r. o., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 13. januára 2020 doručené ústavné sťažnosti obchodnej spoločnosti SD – spoločnosť, s. r. o., Bárdošova 20, Bratislava, IČO 31 390 927 (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátskou kanceláriou Řehák & Tisoň spol. s r. o., Komenského 437/62, Skalica, v mene ktorej konaná konateľ a advokát Mgr. Michal Řehák, vedené pod sp. zn. Rvp 65/2020 a sp. zn. Rvp 66/2020, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 26. septembra 2019 sp. zn. 8 Sžfk 30/2018 a sp. zn. 8 Sžfk 43/2018 (ďalej spolu len „napadnuté rozsudky“).

2. Ústavný súd na neverejnom zasadnutí pléna 5. februára 2020 uznesením sp. zn. PLs. ÚS 8/2020 spojil ústavné sťažnosti sťažovateľky vedené pod sp. zn. Rvp 65/2020 a sp. zn. Rvp 66/2020 na spoločné konanie, ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 65/2020.

3. Z obsahu ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovateľka napadla žalobami podanými na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“) č. 1307946/2015 z 19. augusta 2015, ktorým bol potvrdený dodatočný platobný výmer vydaný Daňovým úradom pre vybrané daňové subjekty (ďalej len „daňový úrad“) č. 361976/2015 z 29. apríla 2015 a č. 1307883/2015 z 19. augusta 2015, ktorým bol potvrdený dodatočný platobný výmer vydaný daňovým úradom č. 361908/2015 z 29. apríla 2015. Sťažovateľka žaloby odôvodnila tým, že napadnuté rozhodnutia finančného riaditeľstva boli založené na nesprávnom právnom posúdení veci a skutkový stav bol nedostatočne zistený. Uviedla tiež, že žalovaný sa doplnením jej odvolaní proti rozhodnutiu

správneho orgánu prvého stupňa nezaoberal, keďže ho považoval za oneskorené, pričom pri svojej úvahe postupoval podľa neúčinného predpisu a táto vada má vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Pri rozhodovaní o odvolaniach sťažovateľky, ako i o ich doplnení žalovaný podľa názoru sťažovateľky *«nesprávne postupoval podľa procesných noriem zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „DP“), hoci mal postupovať podľa procesných ustanovení zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSDP“)*».

4. Krajský súd rozhodol v právnych veciach sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 5 S 284/2015 z 20. júna 2017 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 5 S 284/2015 z 18. mája 2018 a rozsudkom sp. zn. 5 S 282/2015 z 20. júna 2017 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 5 S 282/2015 z 29. septembra 2017 tak, že v oboch prípadoch žalobu sťažovateľky zamietol. Po podaní kasačných sťažností najvyšší súd napadnutými rozsudkami potvrdil namietané rozsudky krajského súdu.

5. Podľa názoru sťažovateľky sú napadnuté rozsudky najvyššieho súdu nenáležité a nepresvedčivo odôvodnené. Najvyšší súd sa *„nevyporiadal so zásadou jednotnosti správneho daňového konania, nevysvetlil... svoj názor o úplnej autonómii odvolacieho konania... ktoré podľa jeho názoru nie je organickou súčasťou konania vyrubovacieho“*.

6. Sťažovateľka tiež argumentuje, že k zásahu do jej označeného základného práva podľa ústavy, ako aj práva podľa dohovoru došlo interpretáciou procesných predpisov najvyšším súdom, ktorá odporuje ustálenej rozhodovacej praxi.

7. Na základe argumentácie uvedenej v ústavných sťažnostiach sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po ich prijatí na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 boli napadnutými rozsudkami najvyššieho súdu porušené, napadnuté rozsudky zrušil a veci vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka sa zároveň domáha náhrady trov konania.

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

14. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

15. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmavať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové

a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

16. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

17. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvoinštančného, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

18. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných

na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

19. Podľa názoru sťažovateľky k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru malo dôjsť tým, že najvyšší súd nesprávne právne interpretoval použité intertemporálne ustanovenia zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „daňový poriadok“) a tiež tým, že napadnuté rozsudky nie sú riadne a presvedčivo odôvodnené.

20. V súvislosti s už uvedenou argumentáciou sťažovateľky poukazuje ústavný súd na relevantnú časť (v oboch prípadoch totožného) odôvodnenia napadnutých rozsudkov najvyššieho súdu, v ktorom sa uvádza:

„Predmetom sporu medzi žalobcom a žalovaným, bola tá skutočnosť, či odvolanie žalobcu zo dňa 04. 06. 2015 a doplnenému dňa 19. 06. 2015, ktorým žalobca namietal platobný výmer správcu dane č. 361976/2015 (resp. č. 361908/2015) zo dňa 29. 04. 2015 a ktorý mu bol doručený dňa 20. 05. 2015, malo byť posúdené podľa zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní, alebo podľa zákona č. 563/2009 Z. z. Daňového poriadku.

Postup daňových orgánov pri správe daní možno rozdeliť do určitých etáp, ktoré na seba nadväzujú a spolu súvisia, hoci ide o autonómne časti. Prvou takouto fázou alebo časťou je daňová kontrola, ktorá nie je daňovým konaním, ale je postupom správcu dane, ktorým správca dane prostredníctvom zamestnancov zisťuje a preveruje základ dane alebo iné skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie dané alebo vznik daňovej povinnosti. Následne začína daňové konanie, ktorého prvou fázou je vyrubovacie konanie, ktoré sa zvyčajne začína po vykonaní daňovej kontroly. Po doručení dodatočného platobného výmeru nasleduje ďalšia (druhá) fáza daňového konania, ktorou môže, ale nemusí byť podanie opravného prostriedku, t. j. podanie odvolania voči platobnému výmeru. Poslednou

(treťou) fázou daňového konania je rozhodnutie odvolacieho orgánu (v prípade, že správca dane nemieni odvolaniu vyhovieť) o podanom odvolaní, resp. opravnom prostriedku.

Kasačný súd pri svojom rozhodovaní o predmetnej kasačnej sťažnosti žalobcu vychádzal, jednak z fáz daňového konania uvedených v bode 33. tohto rozsudku a jednak z cit. ustanovení právnych predpisov uvedených v bodoch 27. až 29. tohto rozsudku.

Podľa názoru kasačného súdu z ust. § 165b ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. Daňového poriadku jednoznačne vyplýva záver, že daňové konanie začaté pred účinnosťou zákona č. 563/2009 Z. z. (t. j. tie ktoré začali podľa zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní) sa dokončia podľa nového zákona s výnimkou daňovej kontroly uvedenej v ust. § 165 ods. 4 zákona č. 563/2009 Z. z. a vyrubovacieho konania uvedeného v list. § 165 ods. 5 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní. Za takého konanie možno považovať aj konanie o opravnom prostriedku žalobcu po doručení jeho odvolania proti predmetnému platobnému výmeru správcu dane, ktorý bol žalobcovi doručený dňa 20.05.2015. Nič na tom nemení ani tá skutočnosť, že daňová kontrola a vyrubovanie konanie prebiehali podľa zákona č. 511/1992 Zb. Žalovaný postupoval teda správne ak odvolanie žalobcu voči dodatočnému platobnému výmeru zo dňa 05. 05. 2015 prejednal podľa zákona č. 563/2009 Z. z. daňového poriadku a preto nebol povinný a ani oprávnený prihliadnuť na doplnenie jeho odvolania zo dňa 19. 06. 2015, nakoľko z ust. § 72 zákona č. 563/2009 Z. z. takéto oprávnenie pre daňovníka nevyplýva, na rozdiel od pôvodnej právnej úpravy uvedenej v ust. § 46 ods. 7 zákona č. 511/1992 Zb.

Pokiaľ ide o namietanie postupu krajského súdu v predchádzajúcich rozhodnutiach uvedených v bode 18 tohto rozsudku, kasačný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že tieto neboli predmetom súdneho prieskumu na kasačnom súde, naviac žalobca ich ani k svojmu odvolaniu nepripojil a preto túto námietku žalobcu považuje kasačný súd aj vzhľadom na závery kasačného súdu uvedené v bode 35 za irelevantnú.

Námietku sťažovateľa týkajúcu sa toho, že sa krajský súd sa odchýlil od rozhodovacej praxe kasačného súdu v tom smere, že dôkazy ním navrhnuté (proti platobnému výmeru) nemusel žalovaný vykonať, keďže ich vykonanie bolo navrhnuté po uplynutí lehoty na vyjadrenie k Protokolu o daňovej kontrole a že sa krajský súd sa riadil koncentračnou zásadou v dôsledku ktorej by po uplynutí lehoty na vyjadrenie k Protokolu nebolo možné zo strany daňového subjektu navrhovať už žiadne ďalšie dôkazy, tak kasačný

súd ju považuje za bezpredmetnú z dôvodu právneho názoru kasačného súdu uvedený v bode 35. tohto rozsudku, ako aj na tú skutočnosť, že žalobca nepoukázal na žiadne konkrétne rozhodnutie kasačného súdu od ktorého by sa krajský súd odchýlil pri svojom rozhodovaní v tejto veci.“

21. Z odôvodnení napadnutých rozsudkov najvyššieho súdu vyplýva, že sa podrobne zaoberal sťažnostnou argumentáciou sťažovateľky, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo sa stotožnil s názorom krajského súdu, ako i správnych orgánov pri posudzovaní odvolaní a ich doplnení sťažovateľkou, pričom podľa názoru ústavného súdu aplikoval relevantné zákonné ustanovenia ústavne konformným spôsobom. Ústavný súd sa nestotožňuje s výhradami sťažovateľky v súvislosti s výkladom jednotlivých fáz daňového konania, keďže samotný daňový poriadok v ustanovení § 68 ods. 1 presne vymedzuje začiatok i koniec vyrubovacieho konania. Výklad intertemporálnych ustanovení § 165b ods. 1 v spojení s § 165 ods. 5 daňového poriadku, ktorý v právnych veciach sťažovateľky prijal najvyšší súd, považuje ústavný súd za ústavne udržateľný a jeho argumentáciu za dostatočnú, založenú na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone, resp. nepopierajú podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení daňového poriadku, zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov, ako i príslušného procesného predpisu.

22. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne. Po preskúmaní napadnutých rozsudkov kasačného súdu, s prihliadnutím na citované časti ich odôvodnenia ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, prečo kasačné sťažnosti sťažovateľky zamietol. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd náležite vysporiadal s argumentáciou sťažovateľky uvedenou v kasačných sťažnostiach, citoval zákonné ustanovenia, ktoré adekvátne aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Odôvodnenie napadnutých rozsudkov nemožno považovať za nedostatočné či arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska za neospravedliteľné a neudržateľné, majúce za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

23. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutými rozsudkami najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavných sťažností na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavné sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

24. Vzhľadom na skutočnosť, že obe ústavné sťažnosti boli odmietnuté ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu